

(Tarragona). Lo he visto de las inmediaciones de Barcelona. (Col. Soler).

5. *M. ochreatus* sp. n. Col. m. Puerto de Santa María (Cádiz), Sobradriel (Zaragoza), La Guardia (Pontevedra-P. Rodelles S. J.).

6. *M. Nemausiensis* M. L. Col. m.: Granada, Málaga, Escorial (Lauffer), Moncayo (Zaragoza), Sierra de Guara (Huesca), Gracia, Sarriá (Barcelona-P. Saz S. J.)

7. *M. sticticus* Navás. Chamartín (Madrid), Escorial (Lauffer). Col. m.

8. *M. distichus* Navás. Veruela (Zaragoza). Col. m.

9. *M. notatus* Ramb. Málaga (Rambur), Granada, Rosenhauer). No he visto esta especie que Mac Lachlan dice ser buena (Ann. Soc. Entom Belg. 1873).

10. *M. nostras* Fourcr. (*formicarius* auct. *europæus* M. L.) Lo incluyo en esta lista, aunque no lo he visto citado de España, por si se encuentra en ella.

CATALECH DELS PEIXOS

observats en el litoral de Barcelona ⁽¹⁾

PER

ANTONI SANCHEZ-COMENDADOR

Els peixos dels mars d' Europa, y en especial els del Mediterrà, han sigut objecte d' estudi, per part de molts naturalistas posteriors á Linneo. Avans d' aquest, Rondelet, que

---

(1) Essent un dels principals fins de la INSTRUCCIÓ propagar l' afició al estudi de la Historia Natural y contribuir á la formació de la de Catalunya se va creure qu' era de molta utilitat la reproducció d' aquest catàlech, per tractarse d' una part tan descuydada (com per desgracia es la ictiologia), de la Fauna Catalana Poch s' ha publicat fins avuy referent als peixos marins de Catalunya; potser de trevall un xich complert, el que presentém es l' únich. Per aixó en sessió del 6 de Mars del corrent any s' acordá reproduhir-lo en aquestas planas, en atenció á moltas indicacions en aquest sentit rebudas, al mateix temps que constituheix un homenatge de la INSTRUCCIÓ, envers l' eminent naturalista que ab sos treballs tant enaltí á Catalunya.

visqué en el sigle xvi, fou qui conegué y va descriure científicament, major número d' especies del Mediterrá. A las acaballas del sigle xviii, D. Ignasi Jordán d' Asso, publicá sa *Introductio in Oryctographiam et Zoologiam Aragoniæ*, en que s' ocupa dels tres regnes de la naturalesa, encare que respecte al vegetal, havia publicat ja la *Synopsis stirpium indigenarum Aragoniæ*; y poch temps després, aparegué un trevall del mateix, intitulat *Introducción á la Ichthyología oriental de España*, en el que s' citan unas cent especies de peixos casi totas de las costas orientals del Mediterrá, ja que n' enumera també algunas observadas per dit senyor en el mar Cantábrich. De Laroche en 1809 publicá un catálech de 150 especies recullidas á las Balears, seguint en ell la classificació de Lacepède, ab notas sobre las costums y usos d' algunas especies y descripcions d' altres de novas. En la mateixa época, Risso, apotecari y naturalista de Niza, s' ocupaba de l' estudi d' aqueixos sers, publicant en 1810 sa *Ictiología de Niza*. en la que descriu 317 especies, moltes d' ellas novas. En sa *Historia Natural del mitjdia d' Europa*, que publicá més endavant, doná una nova edició de la Ictiología esmentada, en la que segueix una classificació especial. Al mateix temps, Rafinesque escrigué un catálech de la *Ictiología Siciliana*, en que pujan á 320 las especies citadas. Deuhen constarse també entre las publicacions que han ajudat á conèixer la fauna ictiológica del Mediterrá, las llistas de noms vulgars y descripcions particulars, donadas per naturalistas italians, ó qu' han viatjat per Italia, com son Viviani, Spinola, Giorna, Bonelli, Otto, Ranzani, Valenciennes y algún altre, á las que s' hi té d' afegir las monografías publicadas per Cuvier en las memorias del Museu. La gran obra de Cuvier y Valenciennes sobre la *Historia Natural dels peixos*, comensada á publicar en 1828, y de la que n' han sortit vintidos tomos, havent quedat n' obstant incomplerta, ja que sols arriba fins els Salmónits, es una de las obras y tractats més notables que s' han fet sobre *Ictiología*. En aquesta obra es ahont están descritas ab més cuydado y acopi de dats la major part de las especies del Mediterrá.

Posteriorment, Carles L. Bonaparte estudiá ab especialitat aquest ram de la Zoología, donant á conèixer el resultat de sos estudis en la *Fauna itálica y Catálech metódich dels peixos d' Europa*, publicats á Nápolis en 1846. En aquest catálech cita 501 especies del Mediterrá, 383 propias d' aqueix mar y 118 que s' trovan també en l' Atlántich. Alguns altres

treballs s' han fet sobre aquest punt per naturalistas contemporanis, entre 'ls quals n' hi ha alguns d' espanyols: D. Mariá Graells, que ab tant d' anhel s' ha preocupat sempre de l' estudi de la fauna espanyola, y que respecte d' ella porta fets bastants descobriments, estudiá durant son viatge á Valencia y Barcelona en 1853, todas las especies de peixos que pogué obtenir d' aquest litoral, publicant després en els Anals de l' Academia de Ciencias de Madrid el catálech de las mateixas, acompanyant els noms vulgars als científichs. El número d' especies que cita, puja á 98. D. Ferrán Weiler, en sa *Topografía Fisich-Médica de las Balears* (Palma, 1854), enumera 90 especies de peixos ab els noms castellans y mallorquins. D. Rafel Cisternas, catedrátich en la Universitat de Valencia, y D. Francisco Barceló, en l' Institut de Palma, s' han ocupat també d' aquest estudi; el primer sobre 'ls peixos d' aquell litoral, y el segón dels que freqüentan ó habitan las costas de las Balears. Aqueix darrer enumera en son catálech, publicat á Madrid en 1868, 247 especies ordenadas segons la classificació de Bonaparte.

Per últim, D. Laureá Pérez Arcas, catedrátich de la Universitat Central, que tant ha contribuít ab sos treballs al enlayrament de la fauna entomològica espanyola, escrigué una *Memoria sobre 'ls peixos d' Espanya*, que fou premiada per la Real Academia de Ciencias exactas, físicas y naturals de Madrid.

Havent tingut á cárrech meu, durant alguns anys, la càtedra de Mineralogía y Zoología en la facultat de Ciencias de Barcelona, vaig tractar de formar, com era ma obligació, una colecció zoològica per aquell Museu universitari, de las especies que viuen en nostre territori y que fós lo més completa possible. Ab aquest motiu, y particularisant are als peixos, vaig procurar recullir y estudiar quantas especies d' aqueix litoral vingueren á las mevas mans, ó vaig poguer adquirir. Pera conseguir lo que 'm proposava, vaig posarme en relació ab els més entesos pescadors, á fi de proporcionar-me las especies que, per ser consideradas com inútils pera la alimentació, son despreciadas, y rarament se portan á las plassas. Vaig procurar saber al mateix temps de todas ellas els noms vulgars ab que las coneix la gent de mar; donchs, si bé á primera vista sembla aixó de poca importancia y objecte de pura curiositat, no deixa de ser molt útil en determinats cassos, y may es despreciat pe'ls naturalistas en la sinonimia dels sers, els noms vulgars d' aqueixos quant se

tracta de donar á conèixer la Fauna d' una comarca ó regi6 reduhida. Aixís vaig arribar á reunir una colecció composta de 147 especies, quins exemplars, dissecats els uns, conservats en esprit de ví la major part, existeixen en el Museu d' Historia Natural de la Universitat, y qual catálech vaig tenir l' honor de presentar á la Real Academia de Ciencias Naturals y Arts de Barcelona.

Adicionat aquest catálech ab els noms d' altres especies que he tingut ocasió d' adquirir y estudiar després, el poso á continuació. Enumero en ell 190 especies; 112 corresponen als *Acantopterigis*, 52 als *Malacopterigis*, y 26 als *Condrotterigis*.

I. ACANTOPTERIGIS

GÉNEROS	ESPECIES	NOMS VULGARS
Labrax, Cuvier.	lupus, Cuv.	Llubarru.
Apogon, Lacep.	rex-mullorum, Cuv.	Moll real. Moll. anfós.
Serranus, Cuv.	hepatus. L.	Serrá.
—	cabrilla, L.	Serrá.
—	s-criba, L.	Vaca serrá.
Anthias, Bl.	sacer, Bl.	Reixet.
Cerna, Brün.	gigas, Gm.	Meru, Neru.
Polyprion, Cuv.	cernium, Valenc.	Döt.
Trachinus, L.	araneus, Risso.	Aranya.
—	draco, L.	Aranya.
—	radiatus, Cuv.	Aranya capsuda.
Uranoscopus, L.	s-caber, L.	Rata.
Mullus, L.	barbatus L.	Moll.
—	surmuletus, L.	Moll roqué.
Trigla, L.	lyra, L.	Garneu.
—	lineata, L.	Lluerna, Pogona.
—	aspera, Viv.	Lluerna.
—	corax, Bp.	Lluerna.
—	lucerna, Brün.	Lluerna.
—	cuculus, L.	Lluerna.
—	gurnardus, L.	Lluerna, Biret.
Peristedion, Lacep.	cataphractum, L.	Malarmát.
Dactylopterus, Lacep.	volitans, L.	Xurigué, Marmota.
Scorpaena, Cuv.	porcus L.	Es có:pora.
—	s-cropha, L.	Polla.
Sebastes, Cuv.	imperialis, Cuv.	Panagall.
Umbrina, Cuv.	cirrrosa. L.	Corvall.
Corvina, Cuv.	nigra, Gin.	Corva.
Sargus, Cuv.	Rondeletii, Cuv.	Sarg, Morrúda.
—	annularis, L.	Esparráll.

GÉNEROS	ESPECIES	NOMS VULGARS
Sargus, Cuv.	Salviani, Cuv.	Sarg.
Charax, Risso.	puntazzo, Gm.	Auradeta.
Crysophrys, Cuv.	aurata, L.	Dorada.
Pagellus, Cuv.	erythrinus, L.	Paigell, paxéll.
—	mormyrus, L.	Mabra.
—	acarne, Cuv.	Besugu.
Pagrus, Cuv.	vulgaris, Cuv.	Pagra.
Dentex, Cuv.	vulgaris, Cuv.	Déntol.
—	macrophthalmus, Bl.	Dentol.
Cantharus, Cuv.	vulgaris, Cuv.	Cantara.
Box, Cuv.	salpa, L.	Salpa, Aurada.
—	boops, L.	Boga.
Oblada, Cuv.	melanura, Cuv.	Oblada.
Mœna, Cuv.	Osbeckii, Risso.	Xúcla.
—	jus-culum, Cuv.	Xúcla.
—	vomerina, Cuv.	Xúcla vera.
Smaris, Cuv.	vulgaris, Cuv.	Xerrét.
—	chryselis, Cuv.	Xucla blanca.
—	alcedo, Risso.	Xerrét. Mata soldats.
Heliasus, Cuv.	chromis, Heck.	Cigala.
Brama, Bl.	Rayi, Bl.	Castanyola.
Scomber, L.	Scombrus, L.	Barát.
—	pneumatophorus, Del.	Caballa, Barát.
—	colias, L.	Barát.
Thynnus, Cuv.	vulgaris, Cuv.	Tonyina.
—	thunnina, Cuv.	Tonyina.
Auxis, Cuv.	bisus, Rafin.	Melva.
Pelamys, Cuv.	sarda, Bl.	Bonito.
Xiphias, L.	gladius, L.	Emperador.
Lichia, Cuv.	glaucus, L.	Columida.
—	amia, L.	Columida.
Naucrates, Rafin.	ductor, L.	Pámpul.
Caranx, Cuv.	trachurus, L.	Surell.
Zeus, L.	faber, L.	Gall de mar.
Capros, Lacep.	aper, L.	Gallét.
Stromateus, L.	fiatola, L.	Palomida, Verderol.
Centrolophus, Lacep.	pompilus, L.	Trollu. Peix de brom.
Coryphæna, L.	pelagica, Bp.	Llampuga.
Micropteryx, Ag.	Dumerili, Ag.	Palomida.
Cepola, L.	rubescens, L.	Beta.
Mugil, L.	auratus, Cuv.	Llissa.
—	cephalus, Cuv.	Llissa llubarrera.
—	capito, Cuv.	Llissa.
—	labeo, Cuv.	Llissa.
—	chelo, Cuv.	Llissa.
Atherina, L.	hepsetus, L.	Xanguet, Xas-clet.
—	Boyeri, Risso.	Xanguet.

GÉNÉROS	ESPECIES	NOMS VULGARS
Blennius, L.	tentacularis, Brunn.	Capsigrany.
—	ocellaris, L.	Capsigrany, Ase mos-segaire.
—	palmicornis, Cuv.	Capsigrany, Llepissós.
—	gattorugine, L.	Capsigrany.
Gobius, L.	Jozzo, L.	Burru.
—	cruentatus, Gim.	Burru.
—	mediterraneus, Schn.	Burru.
—	paganellus, L.	Burru.
Callyonimus, L.	maculatus, Rafin.	Pau.
—	belennus, Risso.	Pau.
Lophius, L.	pis-catorius, L.	Rap.
—	budegassa, Spin.	Rap.
Labrus, L.	mixtus, Arted.	Tort.
—	carneus, Ascan.	Tort blanch.
—	limbatus, Val.	Tort vert, Griva.
—	turdus, L.	Tort.
—	merula, L.	Tort.
Julis, Cuv.	speciosus, Risso.	Senyoretas, Donzellas.
—	Gioffredi, Risso.	Idem, idem
—	vulgaris, C et Val.	Idem, idem.
Crenilabrus, Cuv.	chlorosochrus, Risso.	Mariquita, Tort.
—	Donovani, Val.	Tort.
—	melanocercus, Risso.	Tort, Llambrega.
—	Boryanus, Risso.	Tort, Mariquita.
—	pavo, Val.	Idem.
—	Rissoi, Val.	Idem.
—	ocellatus, Val.	Idem.
—	mediterraneus, Val.	Tort, Canari.
—	Brunnichii, Risso.	Idem.
—	cottæ Val.	Idem.
—	Roissali, Risso.	Idem.
Coricus, Cuv.	rostratus, Val.	Donzelleta.
Ctenolabrus, Val.	Iris, Val.	Gripau.
Xirithys, Cuv.	novacula, Bp.	Raó.
Centriscus, L.	scolopax, L.	Trompeter.

II. MALACOPTERIGIS

Belone, Cuv.	acus, Risso.	Agulla.
Exocetus, L.	volitans, L.	Barát volador.
—	exiliens, Bl.	Uranyola.
Saurus, Cuv.	lacerta, Risso.	Dragó.
Cluveja, Cuv.	sardina, Asso.	Sardina.

GÉNEROS	ESPECIES	NOMS VULGARS
Alosa, Cuv.	finta, Cuv.	Sabóga, Alosa.
Sardinella, Val.	aurita, Val.	Alatxa. Sardina.
Engraulis, Cuv.	encrasicholus, L.	Seitó, Anxova.
—	meletta, Cuv.	Seitó
Merlucius, Cuv.	es-culentus, Risso.	Llús
Gadus, L.	minutus, Bl.	Móllara
Matella, Cuv.	fus-ca, Sw.	Palayó.
—	mediterranea, Bp.	Palayó.
Lota, Cuv.	elongata, Risso.	Escolá.
Phycis, Art.	mediterraneus, Del.	Móllara roquera.
—	blennoides, Schn.	Móllara pigada.
Lepidoleprus, Risso.	trachyrhynchus, Risso.	Aquesta especie no té nóm vulgar; es bas- tant rara.
Pleuronectes, Bp.	citharus, Bp.	Palaya.
Platessa, Cuv.	arnoglossus, Bp.	Palaya rossa.
Psetta, Sw.	flesus, Cuv.	Palaya.
Bothus, Bp.	rhombus, Bp.	Remol.
—	podas, Bp.	Remol.
Solea, Cuv.	rhomboides, Bp.	Remol.
—	vulgaris, Cuv.	Llenguat, Llenguado.
—	Kleini, Risso.	Llenguado.
—	nasuta, Bp.	Llenguado Palaya.
Microchirus, Bp.	luteus, Risso	Llenguado.
—	lingula, Bp.	Llenguado.
Monochirus, Raf.	hispidus, Raf.	Id. de fonéra.
Lepadogaster, Gouan.	Gouani, Lacep.	Porch.
—	biciliatus, Risso.	Porch.
—	reticulatus, Risso.	Porch.
Echeneis, L.	remora, L.	Rémora.
Anguilla, Cuv.	vulgaris, Flemm.	Anguila.
—	latirrostris, Jorr.	Anguila de mar.
Conger, Cuv.	vulgaris, Cuv.	Congre
—	myrus, L.	Congre serp.
—	niger, Risso.	Congre.
—	mystax, Lacep.	Congre de roca.
Ophisurus, Lacep.	serpens, L.	Serp de mar.
Murena, L.	helena, L.	Murena, Morena.
—	unicolor, Delar.	Murena.
Sphagebranchus, Bl.	imberbis, L.	Cuca-serp.
—	cæcus, Schn.	Serp.
Ophidium, L.	barbatum, L.	Pixóta.
Ammodytes, L.	sy-culus, Sw.	Sonsu, Trencavits.
—	tobianus, L.	Sonsu.
Hippocampus, Cuv.	brevirostris, Cuv.	Caball mari.
Siphostoma, Raf.	æcus, L.	Musich.
—	pyrois, Risso.	Musich.

GÉNEROS	ESPECIES	NOMS VULGARS
Dio-don, L.	echinus, Raf.	Un sol exemplar trobat mort en la platja, després d'una tempestat.
Accipenser, L.	sturio, L.	Esturió.

III. CONDRAPTERIGIS

Scyllium, Cuv.	canícula, L.	Gat.
—	catulus, L.	Gat.
Mustelus, Cuv.	vulgaris, M. et H.	Mussóla.
—	laevis, M. et H.	Mussóla.
Squalus, L.	glauca, L.	Tintorera.
Carcharodon, Smith.	Rondeleti, M. et H.	Marráco.
Galeus, Cuv.	canis, Rond.	Gat.
Acanthias, Bp.	vulgaris, Bp.	Cassó.
Odontaspis, Ag.	ferox, Risso.	Salroig.
Squatina, Dumer.	angelus, Dumer.	Angel.
Sphyrna, Raf.	Zygæna, L.	Llumada.
Torpedo, Dumer.	narce, Cuv.	Vaca.
—	Galvanii, Risso.	Vaca.
Batis, Bp.	radula, Del.	Ratjada, Romaguera.
Dasybatis, Bl.	clavata, L.	Caputxó.
—	asterias, Del.	Ratjada.
Lœviraja, Bp.	oxyrhynchus, L.	Ratjada escrita.
—	macrorhynchus, Bp.	Ratjada
Raia, L.	miraletus, L.	Ratjada vestideta.
—	undulata, Lacep.	Ratjada.
—	radula, Delar.	Idem.
—	marginata, Lacep.	Ratjada.
—	quadrinaculata, Risso.	Ratjada de tacas.
Myliobatis, Dumer.	aquila, L.	Milána.
Trigon, Adams.	pastinaca, Adams.	Es cursó.
Petromyzon, L.	marinus, L.	Llampresa.

En resúm, componen aquest catálech:

I.—*Acantopterigis*: 57 gèneros ab 112 especies.

II.—*Malacopterigis*: 33 » y 52 »

III.—*Condropterigis*: 17 » y 26 »

Que formen un conjunt de 107 gèneros y 190 especies.